

**Sprawozdanie z realizacji programu współpracy z organizacjami pozarządowymi
i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r.
o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie za rok 2023.**

Roczny program współpracy Gminy Jaraczewo z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2023 wprowadzony został Uchwałą Rady Miasta i Gminy Jaraczewo XLIII/229/2022 z dnia 17 listopada 2022 r. Uchwalenie programu poprzedziły przeprowadzone konsultacje społeczne z organizacjami pozarządowymi.

Cele i zadania zaplanowane

W 2023 r. Gmina Jaraczewo za istotne obrała następujące cele:

- 1) wspieranie działań na rzecz umacniania istniejących i pobudzania nowych inicjatyw związanych z powstaniem nowych organizacji pozarządowych w Gminie Jaraczewo dla dobra lokalnej społeczności,
- 2) integracja i wspólne działanie organizacji pozarządowych i gminy dążące do realizacji sfery zadań publicznych wymienionych w art. 4 ust. 1 ustawy,
- 3) umacnianie w świadomości społecznej poczucia współtworzenia i współodpowiedzialności za społeczność lokalną, za realizację jej potrzeb i rozbudowę zasobów lokalnych,
- 4) promocja działalności organizacji pozarządowych.

Biorąc pod uwagę powyższe cele ustalono następujące priorytety w realizacji zadań publicznych:

w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu:

- a) upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie, zajęć w różnych dyscyplinach sportu, organizację imprez sportowo – rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży oraz mieszkańców Gminy Jaraczewo, w szczególności zawodów sportowych, festynów, turniejów;
- b) wspieranie sportowych reprezentacji Gminy Jaraczewo w imprezach i zawodach sportowych gminnych, regionalnych i ogólnopolskich.

w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym:

- a) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- b) prowadzenie profilaktycznej i informacyjnej działalności w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom na terenie Gminy Jaraczewo;
- c) realizację programów profilaktycznych w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży, stanowiących alternatywę dla zachowań ryzykownych,
- d) zwiększanie dostępności i zakresu usług terapeutycznych.

w zakresie działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka oraz promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy:

- a) prowadzenie żłobka

Środki finansowe na to zaplanowane.

W 2023 roku łącznie na wszystkie zadania gmina przeznaczyła 506 800,00 zł, z czego:
w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu łącznie: 93 600,00 zł
w zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym i uzależnieniom:

- realizacja programu profilaktyczno- edukacyjnego dla osób dotkniętych problemem alkoholowym i ich rodzin- 10.000,00 zł
- działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka oraz promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy
- Prowadzenie żłobka w budynku przy ul. Topolowej 45A w Jaraczewie – 403 200,00 zł.

Liczba ogłoszonych konkursów.

W 2023 roku Burmistrz Miasta i Gminy Jaraczewo ogłosił otwarty konkurs ofert:

1) Konkurs został ogłoszony Zarządzeniem Nr 413/2023 z dnia 10 lutego 2023 r. i obejmował jedno zadanie:

- realizację programu profilaktyczno- edukacyjnego dla osób dotkniętych problemem alkoholowym i ich rodzin;

Liczba ofert na konkursy.

Na zadanie złożono jedną ofertę.

Rozstrzygnięcie konkursu.

Burmistrz Miasta i Gminy Jaraczewo przyznał dotację w wysokości 10 000 zł na zadanie: „Realizacja programu profilaktyczno- edukacyjnego dla osób dotkniętych problemem alkoholowym i ich rodzin” Klubowi Abstynenta „Feniks”, Jaraczewo, ul. Kolejowa 7.

Udzielanie dotacji z budżetu Gminy Jaraczewo na realizację zadań w zakresie rozwoju sportu.

Zgodnie z Uchwałą Nr VI/36/2011 Rady Gminy Jaraczewo z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie ustalenia warunków oraz trybu finansowego wspierania rozwoju sportu w Gminie Jaraczewo dotacja na realizację zadań w zakresie rozwoju sportu może być przyznana na wniosek klubu sportowego.

Liczba złożonych wniosków

W 2023 r. złożono trzy stosowne wnioski:

1. Gminny Klub Sportowy, Jaraczewo, ul. Jarocińska 1

- zadanie: „Prowadzenie szkółki piłkarskiej w Klubie GKS Jaraczewo: drużyna Skrzatów, Żaka Starszego, Orlika Młodszego Orlika Starszego, Młodzika Starszego i Trampkarza”.

- wnioskowana kwota dotacji: 50 000 zł

2. Gminny Klub Sportowy, Jaraczewo, ul. Jarocińska 1

- zadanie: „Prowadzenie piłkarskiej sekcji seniorskiej pierwszej i drugiej drużyny w klubie GKS Jaraczewo”.

- wnioskowana kwota dotacji: 26 200 zł

3. Zrzeszenie Gminne Ludowych Zespołów Sportowych w Jaraczewie

- zadanie: „SPORT TO ZDROWIE”

- wnioskowana kwota dotacji: 17 400 zł

Rozpatrzenie wniosków

Burmistrz Miasta i Gminy Jaraczewo przyznał dotację wszystkim klubom sportowym, które złożyły wniosek w podanych wysokościach:

1. Gminny Klub Sportowy, Jaraczewo, ul. Jarocińska 1

zadanie: Prowadzenie szkółki piłkarskiej w Klubie GKS Jaraczewo: drużyna Skrzatów, Żaka Starszego, Orlika Młodszego Orlika Starszego, Młodzika Starszego i Trampkarza - 50 000 zł

2. Gminny Klub Sportowy, Jaraczewo, ul. Jarocińska 1

- zadanie: Prowadzenie piłkarskiej sekcji seniorskiej pierwszej i drugiej drużyny w klubie GKS Jaraczewo - 26 200 zł

3. Zrzeszenie Gminne Ludowych Zespołów Sportowych w Jaraczewie

- zadanie: „SPORT TO ZDROWIE” – 17 400 zł

Liczba podpisanych umów:

Zgodnie z liczbą zadań, na które Burmistrz Miasta i Gminy udzielił dotacji (zarówno w odpowiedzi na ogłoszony konkurs ofert, jak i złożone wnioski) podpisano z organizacjami cztery umowy o wsparcie realizacji zadania publicznego.

Sposób wykonania zadań:

Organizacje wykonały swoje zadania z należytą starannością zgodnie ze złożoną ofertą bądź wnioskiem – szczególnie z opisem i harmonogramem zadania, spójnymi z kosztorysem.

Zadania i założenia, które organizacje sobie wyznaczyły, zostały zrealizowane. Sposób wykonania zadań w zależności od jego charakteru polegał m.in. na szeroko pojętym procesie szkolenia osób objętych zadaniem - w szczególności podnoszeniem ich umiejętności poprzez treningi i udział w zawodach sportowych, organizacji i koordynacji imprez sportowych, przeprowadzeniu rozgrywek ligowych (piłka nożna), organizacji rajdów samochodowych i biegów, a także prowadzeniu grup samopomocowych i telefonu zaufania dla osób uzależnionych od alkoholu.

Rozliczenie środków.

Wszystkie organizacje, które otrzymały dotacje na realizację poszczególnych zadań, rozliczyły się terminowo i przede wszystkim prawidłowo zarówno merytorycznie, jak i finansowo, zgodnie z przedstawionym harmonogramem i kosztorysem, a tym samym zgodnie z zawartą umową.

Przypisane środki do zwrotu.

Organizacje wykonujące poszczególne zadania, rozliczyły się prawidłowo z przyznanych środków.

1) Gminny Klub Sportowy:

- przyznana kwota dotacji 50 000 zł

- wykorzystana kwota 50 000 zł

2) Gminny Klub Sportowy:

- przyznana kwota dotacji 26 200 zł
- wykorzystana kwota 26 200 zł

3) Zrzeszenie Gminne Ludowych Zespołów Sportowych w Jaraczewie:

- przyznana kwota dotacji 17 400 zł
- wykorzystana kwota 17 400 zł

4) Stowarzyszenie „Tęczowy Domek”

- przyznana kwota dotacji 403 200 zł
- wykorzystana kwota 403 200 zł

W każdym przypadku dotacje zostały wykorzystane w pełni.

Trudności i problemy w realizacji programu.

Realizacja programu nie spotkała się z większymi problemami.

Efekty realizacji programu.

Organizacje pozarządowe są ważnym partnerem władz samorządowych, przyczyniającym się do rozwoju gminy i stanowią istotny element lokalnej polityki samorządu. Są przede wszystkim efektywnym partnerem dialogu społecznego, pobudzającym aktywność i zaangażowanie mieszkańców w życie lokalnej społeczności.

Realizacja programu przyniosła wiele pozytywnych efektów. Udało się pozyskać nowych zawodników do drużyn piłkarskich. Zespoły biorące udział w rywalizacji sportowej ponadlokalnej zajmowały wysokie miejsca, a co najważniejsze wszystkie zadania cieszyły się dużym zainteresowaniem zarówno wśród osób biorących w nich aktywny udział, ale także wśród mieszkańców gminy, którzy kibicowali i dopingowali zawodników, co przyczyniło się do większej integracji wśród społeczności lokalnej.

GKS Jaraczewo, w ramach zadania „Prowadzenie szkółki piłkarskiej w Klubie GKS Jaraczewo: drużyna Skrzatów, Żaka Starszego, Orlika Młodszego Orlika Starszego, Młodzika Starszego i Trampkarza”.

Okres 1.01.2023 r. – 30.06.2023 r.

Drużyna „Dziewczyny do piłki”- rocznik 2015, 2014, 2013. Nowopowstała drużyna, która realizuje program WZPN w Poznaniu - „Dziewczyny do piłki”. W ramach porozumienia pomiędzy Klubem GKS a Szkołą Podstawową w Jaraczewie – pod kierunkiem WZPN, GKS Jaraczewo prowadzi po raz pierwszy w historii klubu szkolenie grupy

dziewczynek. Treningi odbywają się raz w tygodniu po jednej godzinie. Drużyna uczestniczyła w turnieju w Przeźmierowie i turnieju z okazji Dnia Dziecka na stadionie w Jaraczewie.

Drużyna Skrzat – najmłodsza drużyna Skrzata to chłopcy z rocznika 2019, 2018, 2017. Treningi odbywają się dwa razy w tygodniu w hali (okres zimowy) oraz na Orliku w Jaraczewie. Drużynę prowadzi A. Maciejowski. Drużyna rozpoczęła przygodę z piłką, w związku z tym nie uczestniczyła w turniejach piłkarskich. Drużyna otrzymała zakupione przez klub nowe piłki – piłka dla każdego zawodnika na treningu.

Drużyna Żak Starszy – chłopcy z rocznika 2016, 2015 prowadzona przez trenera A. Maciejowskiego. W drużynie trenują dzieci z Ruska, Jaraczewa, Wojciechowa, Panienki, Niedźwiad, Suchorzewka, Strzyżewka, Łobzowca oraz kilku chłopców z Chwałkowa. Treningi w/w odbywają się na Orliku i w Sali gimnastycznej w Jaraczewie, dwa razy w tygodniu. Drużyna prowadzona była przez trenera A. Maciejowskiego. Chłopcy brali udział w turniejach w Jarocinie, Borku Wlkp. oraz meczach kontrolnych na Orliku w Jaraczewie.

Drużyna Orlik Młodszy – grupa dzieci, dziewczynki i chłopcy rocznik 2014, 2013 prowadzona była przez trenera A. Maciejowskiego. W drużynie trenują dzieci z Ruska, Jaraczewa, Wojciechowa, Panienki, Suchorzewka, Strzyżewka, Łobzowca. Treningi odbywały się na Orliku i Sali gimnastycznej w Jaraczewie, dwa razy w tygodniu. Drużyna uczestniczyła w rozgrywkach bez wynikowych organizowanych przez WZPN w Poznaniu. Turnieje odbywały się na boiskach w Jarocinie, Pleszewie, Dobrzycy i na Orliku w Jaraczewie. W rozgrywkach nie prowadzi się klasyfikacji punktowej.

Drużyna Orlik Starszy – grupa chłopców rocznik 2014, 2013, 2012 prowadzona była przez trenera J. Krawczyka. W drużynie trenują dzieci z Ruska, Jaraczewa, Wojciechowa, Panienki, Suchorzewka, Strzyżewka, Łobzowca. Treningi drużyny odbywają się na Orliku i w Sali gimnastycznej w Jaraczewie, dwa razy w tygodniu. Drużyna uczestniczyła w rozgrywkach bez wynikowych organizowanych przez WZPN w Poznaniu. Oprócz meczów ligowych zawodnicy brali udział w Turniejach w Jaraczewie, meczach sparingowych na wyjeździe oraz meczach kontrolnych „u siebie”.

Drużyna Młodzik Młodszy – grupa chłopców rocznik 2011/2010 prowadzona przez trenera Z. Wawrzyńczaka. W drużynie trenują dzieci z Ruska, Cerekwicy, a także Jaraczewa, Góry, Wojciechowa. Treningi odbywają się na stadionie i w hali gimnastycznej w Jaraczewie, dwa razy w tygodniu. Drużyna uczestniczyła w również w wyjazdowych meczach kontrolnych, brała udział w turniejach organizowanych w hali sportowej w Jaraczewie oraz w turnieju „Wielkopolski Turniej Mała Piłkarska Kadra Czeka” w Miejskiej Górze. Część

zawodników drużyny uczestniczy również w meczach ligowych drużyny Trampkarza Młodszego.

Drużyna Trampkarz Młodszy – grupa chłopców rocznik 2009/2008 prowadzona była przez trenera Z. Wawrzyńczaka. W drużynie trenują dzieci z Ruska, a także Jaraczewa, Góry, Noskowa i Wojciechowa. Treningi drużyny odbywały się na stadionie w sali gimnastycznej w Jaraczewie. Treningi odbywały się dwa razy w tygodniu. Drużyna uczestniczyła w rozgrywkach WZPN. Mecze ligowe odbywały się w soboty na stadionie w Jaraczewie oraz na wyjazdach. Mecze odbywały się na zasadzie: mecz-rewanż.

Okres 1.07.2024 r. – 31.12.2024 r.

Drużyna „Dziewczyny do piłki – Żaczki, rocznik 2016, 2015, drużyna, w które realizowany jest program WZPN w Poznaniu - „Dziewczyny do piłki”. W ramach porozumienia pomiędzy Klubem GKS a Szkołą Podstawową w Jaraczewie – pod kierunkiem WZPN, GKS prowadzi po raz pierwszy w historii klubu szkolenie grupy dziewczynek. Treningi odbywają się raz w tygodniu po jednej godzinie. Drużyna uczestniczyła w turnieju w Przeźmierowie i turnieju z okazji Dnia Dziecka na stadionie w Jaraczewie.

Drużyna Żak – najmłodsza drużyna to chłopcy z rocznika 2019, 2018, 2017. Treningi odbywają się dwa razy w tygodniu w hali oraz na Orliku w Jaraczewie. Drużynę prowadzi trener A. Maciejowski. Drużyna rozpoczęła przygodę z piłką w związku z tym nie uczestniczyła w turniejach piłkarskich, natomiast uczestniczyła w meczach sparingowych z drużynami z Jarocina, Borku. Liczba zawodników w tej drużynie systematycznie wzrasta.

Drużyna dziewcząt – Orliczki – drużyna rozpoczęła przygodę z piłką na początku września. Klub w związku z zainteresowaniem „starszych” dziewcząt grą w piłkę nożną postanowił uruchomić drużynę, w której trenują dziewczynki z rocznika 2013, 2012, 2011. Drużynę prowadzi trener Z. Wawrzyńczak. Drużyna uczestniczyła w Turnieju dla dziewcząt w Gostyniu oraz wyjeździe na pływanie do Jarocina.

Drużyna Orlik Młodszy – chłopcy rocznik 2016, 2015 prowadzona była przez trenera A. Maciejowskiego. W drużynie trenują dzieci z Ruska, Jaraczewa, Wojciechowa, Panienki, Niedźwiad, Suchorzewka, Strzyżewka, Łobzowca oraz kilku chłopców z Chwałkowa. Treningi odbywają się na Orliku i w sali gimnastycznej dwa razy w tygodniu. Drużyna uczestniczyła w rozgrywkach WZPN. Chłopcy uczestniczyli w turniejach piłkarskich oraz meczach sparingowych z drużynami z Żerkowa, Goliny, Borku. Dodatkowo brali udział w wycieczce na Jump Arenę do Śremu.

Drużyna Orlik Starszy- grupa dzieci dziewczynki i chłopcy rocznik 2014, 2013

prowadzona była przez trenera A. Maciejowskiego. W drużynie trenują dzieci z Ruska, Jaraczewa, Wojciechowa, Panienki, Suchorzewka, Strzyżewka, Łobzowca. Treningi odbywają się na Orliku i w Sali gimnastycznej w Jaraczewie, dwa razy w tygodniu. Drużyna uczestniczyła w rozgrywkach bez wynikowych organizowanych przez WZPN w Poznaniu. Turnieje między pięcioma drużynami odbywały się od kwietnia do końca czerwca co dwa tygodnie w sobotę. Turnieje odbywały się na boiskach w Jarocinie, Golinie, Koźminie i na stadionie w Jaraczewie. Chłopcy z drużyny „toczyli” w większości wyrównane pojedynki piłkarskie. W rozgrywkach tych nie prowadzi się klasyfikacji punktowej.

Drużyna Młodzik Młodszy – grupa chłopców rocznik 2014, 2013, 2012 prowadzona przez trenera J. Krawczyka. W drużynie trenują dzieci z Ruska, Jaraczewa, Wojciechowa, Panienki, Suchorzewka, Strzyżewka, Łobzowca. Treningi drużyny odbywają się na stadionie i w Sali gimnastycznej w Jaraczewie, dwa razy w tygodniu. Drużyna uczestniczyła w rozgrywkach ligowych organizowanych przez WZPN w Poznaniu. Drużyna na koniec sezonu zdobyła III miejsce w grupie.

Drużyna Trampkarz Młodszy – grupa chłopców rocznik 2011/2010/2009/2008 prowadzona była również przez trenera Z. Wawrzyńczaka. W drużynie trenują dzieci z Ruska, a także z Jaraczewa i Góry, Noskowa, Wojciechowa. Treningi odbywały się na stadionie i w sali gimnastycznej w Jaraczewie, dwa razy w tygodniu. Drużyna uczestniczyła w rozgrywkach WZPN. Mecze odbywały się na zasadzie mecz-rewanz.

Do najważniejszych działań GKS Jaraczewo należą: osiągnięcie największej liczby trenujących zawodników poprzez dobrą akcję promocyjną i odpowiedni poziom szkolenia - jest to kolejny rok w którym liczba zawodników trenujących w drużynach młodzieżowych, w klubie GKS Jaraczewo jest bardzo wysoka- 152. Kontynuacja programu Certyfikacji PZPN (zielona gwiazdka)-spełnienie kryteriów na rok 2024. Kontynuacja procesu szkolenia w oparciu o program Akademii Młodych Orłów. Prowadzenia badań zdolności motorycznych zawodników i umieszczanie ich w Narodowej Bazie Talentów, obowiązkowy udział trenerów w doksztalcaniu – konferencje i szkolenia dla trenerów. Udział w rządowym programie KLUB.

Dodatkowo GKS Jaraczewo zorganizował akcję informacyjną o naborze dzieci do drużyn młodzieżowych klubu w szkołach podstawowych i przedszkolach MiG Jaraczewo. Przygotowanie i sprzedaż kłosek na gminnych dożynkach. Zorganizował wyjazd na Jump Arenę, pływalnię, kręgielnię oraz biwak sportowy z noclegiem. Zorganizowanie wsparcia od sponsorów na zakup plecaków, dresów sportowych. Zorganizowano zajęcia z profilaktyki uzależnień – zajęcia, które były przeznaczone dla zawodników drużyn oraz zajęcia

socjoterapeutyczne „przeciw agresji na boisku”. Zorganizowano Turniej Ojcowie-synowie GKS. Współorganizacja Biegów Jaraczewskich. Zorganizowano akcję promocyjną – zachęcającą do udziału w treningach drużyny dziewcząt. Uczestnictwo w obchodach świąt państwowych pod pomnikiem w Jaraczewie. Udział i pomoc w organizacji części sportowej „Święta Parówki”.

GKS Jaraczewo, w ramach zadania „Prowadzenie piłkarskiej sekcji seniorskiej pierwszej i drugiej drużyny w klubie GKS Jaraczewo” organizował treningi i mecze sparingowe. Treningi odbywały się 2 lub 3 razy w tygodniu. Przed sezonem zespół rozegrał dodatkowo 6 meczów sparingowych na boiskach ze sztuczną murawą. W rundzie wiosennej zespół rozegrał 15 meczów i w sezonie 2022/2023 klub zakończył rozgrywki na 9 miejscu. Natomiast w rundzie jesiennej klub rozegrał 15 meczów. W Rozgrywkach Pucharu Polski zespół odpadł w I rundzie. Dotacja przeznaczona została m.in. na opłaty do WZPN i za obsady sędziowskie, zakup odzieży i sprzętu sportowego, ubezpieczenie i rehabilitacje zawodników oraz transport drużyny na mecze. Dodatkowo działacze i zawodnicy regularnie uczestniczą w uroczystościach patriotycznych organizowanych pod jaraczewskim pomnikiem oraz wykorzystując popularność na portalach społecznościowych biorą udział w akcjach charytatywnych wspierając osoby potrzebujące przede wszystkim z terenu gminy Jaraczewo.

W ramach przyznanej dotacji **Klub Abstynenta „Feniks”** zorganizował dwa turnusy obozu terapeutycznego dla członków i ich rodzin, w turnusie brało udział 15 osób, odbył się on w Bieszczadach.

Również przez cały rok, raz w tygodniu czynny był telefon zaufania w poniedziałki od godziny 18:00 do godziny 22:00 oraz systematycznie organizowano spotkania dla sympatyków, członków klubu i osób zainteresowanych problematyką uzależnień. Bez wątpienia projekty te wpłynęły na kształtowanie postaw abstynenckich i życia w trzeźwości.

Zrzeszenie Gminne LZS, w ramach otrzymanej dotacji zorganizowali i przeprowadzili rozgrywki Ligi „W”, Święta Sportu – „OLIMPIA CUP”, Turniej Iskra CUP, zorganizowano również „Piątka dla Niepodległej” oraz Wielkopolski Rajd Samochodowy „LUDOWIEC”. Głównymi zadaniami Zrzeszenia są: upowszechnianie i rozwój kultury fizycznej i sportu oraz stałe podnoszenie jego poziomu oraz zachęcanie do aktywnego wypoczynku.

W ramach przyznanej dotacji na **prowadzenie żłobka w budynku przy ul. Topolowej 45A w Jaraczewie** żłobka przez Stowarzyszenie „Tęczowy domek” w placówce działają dwa oddziały, dzieci zostały przyjęte na poszczególne oddziały na podstawie kryterium wieku. W żłobku są prowadzone zajęcia wychowawczo- dydaktyczne. Zapewniono dzieciom przebywającym w żłobku właściwą opiekę pielęgnacyjną i edukacyjną poprzez prowadzenie zajęć zabawowych z elementami edukacji. Zapewniono dzieciom bezpieczeństwo w trakcie przebywania w żłobku.

Na podstawie umieszczonych w sprawozdaniu informacji i na bazie dotychczasowego doświadczenia można stwierdzić, że organizacje pozarządowe z terenu gminy Jaraczewo chętniej angażują się we współpracę z samorządem. Odpowiadają tym samym na rosnące potrzeby lokalnej społeczności.